VARIAȚII REGIONALE ÎN PERCEPȚIA ŞI PROCESAREA ANGLICISMELOR LEXICALE „DE LUX”. Studiu de caz[1]

ANABELLA-GLORIA NICULESCU-GORPIN,
MONICA VASILEANU

1. INTRODUCERE

Contactul lingvistic direct şi/sau mediat şi fenomenele lingvistice care derivă din acesta reprezintă unul dintre subiectele majore ale cercetărilor dialectologice în general. În cazul limbii române, o parte a cercetărilor din acest domeniu a avut (şi are) ca punct de plecare influența pe care au avut-o şi o au asupra variantelor regionale în cauză limbile cu care vorbitorii nativi de (sub)dialecte româneşti de pe teritoriul României au venit în contact.

Influența actuală a limbii engleze şi a culturii anglo-americane asupra limbii române, o temă predilectă a cercetărilor lingvistice din ultimele trei decenii, s-a concentrat în principal pe analiza fenomenelor observabile la nivelul limbii române standard. Motivația este una practică, ținând cont că influența la care ne referim este o influență cultă, care acționează la nivelul limbii române standard, folosite cu predilecție (dar nu exclusiv) în comunitățile urbane, precum şi la nivelul limbajelor de specialitate, şi deci mai puțin la nivelul graiurilor. Din informațiile noastre, nu s-a înregistrat până acum niciun studiu modern care să aibă ca subiect influența limbii engleze asupra graiurilor dacoromânei, probabil din motivul mai sus menționat.

Cu toate acestea, chiar şi în cazul limbii române standard se înregistrează o uşoară variație regională, observabilă mai ales la nivelul vocabularului, dar şi la alte nivele. Există astfel posibilitatea ca şi influența limbii engleze să se manifeste diferit pe teritoriul dacoromân.

[1] Această cercetare face parte din proiectul numărul PN-II-RU-TE-2014-4-2480, fiind susținută de *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării şi Inovării*.

FD, XXXVI, Bucureşti, 2017, p. 106–115

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

2. CERCETAREA ANGLICISMELOR: CONCEPTE ŞI METODOLOGIE

Pentru majoritatea oamenilor de ştiinţă români (lingvişti, antropologi etc.) cercetarea actualei influenţe a limbii engleze asupra românei s-a concretizat în studierea lexemelor noi, apărute ca urmare a acestei influenţe, de cele mai multe ori adoptându-se o abordare normativă, prin care s-a încercat separarea împrumuturilor necesare de cele nenecesare (Ciobanu 1996; Stoichiţoiu-Ichim 2006) sau standardizarea ortografică, ortoepică şi morfologică a anglicismelor (Avram 1997: 14–18; $DOOM_2$–2005; Stoichiţoiu-Ichim 2006).

Distincţia dintre împrumuturile necesare şi cele „de lux”, formulată de Sextil Puşcariu în continuarea ideilor lui E. Tappolet, a fost aplicată şi împrumuturilor recente. Astfel, împrumuturile necesare intră în limbă „împreună cu noţiunea pe care o numesc” (Puşcariu 1940: 366), neavând un alt cuvânt echivalent în limbă sau având un avantaj în raport cu termenul autohton (Stoichiţoiu-Ichim 2006: 33). La polul opus se află împrumuturile „de lux”, acele împrumuturi care au un sinonim mai vechi în limbă, ceea ce i-a făcut pe unii lingvişti români să le considere „nemotivate”, ba chiar „inutile şi în unele cazuri dăunătoare” (Stoichiţoiu-Ichim 2006: 33). Această distincţie este folosită în literatura de specialitate chiar şi de cei cu o atitudine mai puţin puristă (Stoichiţoiu-Ichim 2006: 30–35) sau de cei care încearcă să demonstreze că cel puţin unele împrumuturi „de lux” sunt de fapt motivate psiholingvisitic şi au o încărcătură semantică suplimentară (Niculescu-Gorpin 2013: 28, Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2017).

Articolul de faţă face parte dintr-un studiu mai amplu asupra schimbărilor din limba română actuală determinate de contactul direct sau mediat cu limba engleză şi cultura anglo-americană. Bazându-ne pe o abordare psiholingvistică, în cercetarea noastră am folosit chestionare, interviuri şi experimente pentru a testa modul în care vorbitorii nativi de română percep şi procesează anglicisme, care pentru noi nu sunt reprezentate doar de împrumuturile lexicale sau de calcurile semantice, ci şi de acele „tipuri de ortografiere a unor cuvinte, cuvinte, sensuri, expresii, structuri gramaticale, structuri frazeologice, fenomene morfo-sintactice, semantice etc. care au pătruns în limba română prin filieră englezească (fie ea britanică sau americană)” (Niculescu-Gorpin 2013: 27), unele dintre ele fiind încă resimţite ca „inovaţii” şi negăsindu-şi din această cauză un loc stabil în limbă şi/sau în dicţionare, manuale etc.

Ţinând cont de faptul că vocabularul este cel mai permeabil nivel al limbii şi că schimbările determinate de contactul lingvistic direct şi/sau indirect sunt uşor de observat şi de analizat la acest nivel, în articolul de faţă ne-am îndreptat atenţia asupra anglicismelor lexicale. Având în vedere faptul că limba română standard, deşi în principal unitară pe întreg teritoriul României, prezintă diferenţe regionale, de multe ori imperceptibile pentru nespecialişti, ne-am întrebat dacă aceste variaţii regionale afectează şi percepţia şi procesarea anglicismelor lexicale.

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

3. „ANGLICISME DE LUX”: PERCEPȚIE ŞI PROCESARE

Pentru a testa ipoteza de lucru, ne-am îndreptat atenția asupra modului în care vorbitorii nativi de română din diferite regiuni ale țării percep şi procesează aşa-zisele anglicisme lexicale „de lux”. În cercetarea a căror rezultate le prezentăm aici, subiecții au fost studenți la Universitatea din Bucureşti şi la Universitatea Transilvania din Braşov.

Din sumedenia de cuvinte noi intrate în limbă pe filieră anglo-americană, cuvinte pentru care existau deja echivalente în limba română, am ales 20 de anglicisme lexicale, dintre cele care sunt destul de frecvent folosite în mass-media, ziare, reviste, dar şi în limbajul de zi cu zi, fapt care le face să fie active în mintea vorbitorilor: *discount, clasificat, feeling, cool, brand, lunch, party, display, workshop, shopping, background, advertising*, *a implementa, job, look, IT, outfit, funny, target, trend.* Deşi multe dintre aceste neologisme sunt deja înregistrate în dicționarele oficiale (DEX_2–2016 sau $DOOM_2$–2005), majoritatea sunt încă privite ca barbarisme sau cel puțin ca nu total integrate în limbă.

3.1. Descrierea experimentului: structura experimentului, stimulii, respondenții

Pentru a vedea dacă există diferențe regionale în ceea ce priveşte percepția şi procesarea anglicismelor lexicale la nivelul limbii române standard am creat un experiment psiholingvistic cu ajutorul unui program special (E-prime 2.0), program care permite, printre altele, înregistrarea timpului de reacție al subiecților la diverşi stimuli, cu precizie de o milisecundă. În funcție de efortul de procesare depus de subiecți, efort măsurat prin timpii de reacție ai acestora la stimuli, am putut constata dacă anglicismele lexicale „de lux” sunt sau nu percepute în acest fel de vorbitorii nativi, precum şi dacă aceste noi împrumuturi sunt fixate în lexiconul mental al subiecților; mai mult, am putut să observăm dacă există sau nu diferențe la nivel regional.

Subiecților li s-a cerut să decidă dacă propozițiile pe care urmau să le citească, una câte una, pe ecranul calculatorului, au sens sau nu. Nu li s-a cerut o evaluarea gramatico-sintactică, ci una mai mult semantică. Subiecților nu li s-a comunicat faptul că experimentul vizează anglicismele lexicale. Cu toate acestea, prin expunerea subiecților la stimuli care conțin anglicisme lexicale (vezi mai jos descrierea stimulilor) şi plecând de la timpii de reacție înregistrați, am putut observa dacă există sau nu diferențe de percepție şi procesare a anglicismelor lexicale din româna actuală.

Structura experimentului a fost următoarea: în cadrul unei sesiuni de testare, fiecare subiect a fost expus mai întâi unui set de 4 propoziții-stimul al cărui scop a fost familiarizarea cu cerința experimentului. Ulterior, fiecare respondent a fost

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

expus unui alt set de 30 de propoziții-stimul. Fiecare dintre aceste propoziții a fost precedată timp de 500 milisecunde de un ecran negru în centrul căruia apărea semnul +, ecran necesar fixării privirii. Acesta a fost urmat de un alt ecran negru, denumit ISI (interval între stimuli), expus tot pentru 500 milisecunde. După acestă perioadă de pregătire pe ecran apărea propoziția-stimul, timp de maxim 5 000 milisecunde, timp în care subiecții trebuiau să apese pe o tastă („z”), în cazul în care considerau că propoziția are sens, sau pe o altă tastă („/”) dacă nu. Ținând cont că majoritatea oamenilor sunt dreptaci, deci pentru a înlătura efectul creat de mâna dominantă, jumătate dintre subiecți au fost instruiți să apese tastele invers: „/” pentru propozițiile inteligibile și „z” pentru propozițiile neinteligibile.

Setul de 30 de propoziții a fost alcătuit din 20 de propoziții cu sens, stimulii propriu-ziși, și 10 propoziții fără sens (în engleză termenul folosit pentru acest tip de stimul este *fillers*), care prezentau greșeli semantice și sintactice, de tipul *Pisica doarme un dovleac*.

Pentru a crea 20 de propoziții-stimuli, am ales 20 de anglicisme lexicale „de lux” și câte un cuvânt echivalent românesc al fiecăruia. În acest mod, am creat 20 de perechi de propoziții – într-una dintre propoziții apărea anglicismul lexical, în cealaltă cuvântul mai vechi. Fiecărui respondent i s-a arătat câte o propoziție din fiecare pereche: 10 propoziții cu anglicisme și alte 10 propoziții cu cuvinte românești, altele decât cele echivalente cu anglicismele la care a fost expus. Cele 20 de perechi sunt reproduse mai jos și în fiecare pereche sunt evidențiate anglicismul și echivalentul românesc:

1) A cumpărat imprimanta cu *discount*. / A cumpărat imprimanta cu *reducere*.
2) Acestea sunt informații *clasificate*. / Acestea sunt informații *secretizate*.
3) Am un *feeling* că vei reuși. / Am o *presimțire* că vei reuși.
4) Andrei este un tip *cool*. Andrei este un tip *mișto*.
5) Chanel este *brandul* ei preferat. / Chanel este *marca* ei preferată.
6) Colegii iau *lunch*-ul la cantină. / Colegii iau *prânzul* la cantină.
7) Copiii se duc la un *party*. / Copiii se duc la o *petrecere*.
8) *Display*-ul telefonului s-a stricat. / *Ecranul* telefonului s-a stricat.
9) Duminică are loc *workshopul* de teatru. / Duminică are loc *atelierul* de teatru.
10) Fetele au plecat la *shopping*. / Fetele au plecat la *cumpărături*.
11) Fotografia are un *background* interesant. / Fotografia are un *fundal* interesant.
12) George lucrează în *advertising*. / George lucrează în *publicitate*.
13) Guvernul *implementează* reforma fiscală. / Guvernul *aplică* reforma fiscală.
14) Ioana merge devreme la *job*. / Ioana merge devreme la *serviciu*.
15) Maria are un *look* nou. / Maria are o *înfățișare* nouă.
16) Mihai este expert în *IT*. / Mihai este expert în *informatică*.
17) Modelul poartă un *outfit* modern. / Modelul poartă o *ținută* modernă.
18) Profesorul lor e *funny*. / Profesorul lor e *amuzant*.
19) Șeful a stabilit *targetul*. / Șeful a stabilit *obiectivul*.
20) Vânzările au un *trend* ascendent. / Vânzările au o *tendință* ascendentă.

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

Respondenții au fost studenți cu vârsta cuprinsă între 18 şi 23 de ani, de la Universitatea din Bucureşti, specializările Comunicare şi relații publice (frecvență normală şi frecvență redusă), Biblioteconomie, Asistență managerială şi secretariat şi Filologie (română–engleză), şi de la Universitatea Transilvania, specializările Silvicultură şi Filologie – engleză[2]. Pe perioada studiilor universitare, toți studenții au avut cursuri de limba engleză, mai multe şi mai specializate în cazul filologilor, mai puține în cazul celorlalți studenți; în orice caz, toți studenții au avut contact cu limba engleză atât în mediul academic, cât şi în afara lui.

Sesiunile de testare s-au desfăşurat în cadrul universităților sus-menționate, în context formal, în care se foloseşte limba română standard. După experiment, fiecare subiect a completat un chestionar cu date demografice (vârstă, sex, studii, grad de cunoaştere a limbii engleze şi frecvența folosirii acesteia). După cum am menționat, subiecților nu li s-a comunicat în totalitate scopul testării – au fost informați că testul are în vedere schimbările din româna actuală.

3.2. Rezultate şi interpretare

Din analiza răspunsurilor primite, am eliminat subiecții care au dat mai puțin de 60% răspunsuri corecte. Am considerat că în asemenea cazuri subiectul respectiv nu a înțeles instrucțiunile sau nu a putut să rezolve corect cerința experimentului. După eliminarea acestor subiecți, au rămas 185 de respondenți: 122 din Bucureşti şi 63 din Braşov. Dintre aceştia, 91 de subiecți (60 de la Bucureşti şi 31 de la Braşov) au primit primul set de propoziții, iar restul de 94 de subiecți (62 de la Bucureşti şi 32 de la Braşov) celălalt set. Deşi putem afirma că media respondenților din primul set de subiecți care au considerat propozițiile ca fiind inteligibile este de 90,11%, iar din cel de al doilea de 89,68%,se poate observa că aceasta este doar o medie, pentru că situația a fost puțin diferită în cazul câtorva propoziții. De exemplu, 74,73% din 91 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *tendință*, 70,33% din 91 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *atelier*, 70,21% din 94 de respondenți au considerat-o inteligibilă pe cea cu lexemul *trend*, 69,15% din 94 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *workshop* şi tot atâția pe cea cu anglicismul lexical *outfit*.

În tabelul de mai jos sunt prezentate pentru fiecare propoziție media timpilor de reacție a celor două grupuri pentru răspunsurile corecte, precum şi diferența dintre media timpilor de reacție a respondenților de la Braşov şi cea a celor de la Bucureşti (coloana a treia).

[2] Le mulțumim colegilor care ne-au ajutat la administrarea experimentului: conf. dr. Marinela Burada, asist. dr. Alexandra Stan (Universitatea Transilvania, Braşov), lect. dr. Ana-Maria Teodorescu, prof. dr. Cristian Moroianu, asist. dr. Roxana-Magdalena Dincă (Universitatea din Bucureşti), asist. dr. Valentina Cojocaru, (Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti").

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

	Propoziţie	Bucureşti (B)	Braşov (BV)	Diferenţă BV – B
1a	A cumpărat imprimanta cu *discount*.	2153,60	2723,48	569,88
1b	A cumpărat imprimanta cu *reducere*.	2232,80	2410,27	177,48
2a	Acestea sunt informaţii *secretizate*.	2342,46	2436,81	94,35
2b	Acestea sunt informaţii *clasificate*.	2255,19	2785,63	530,44
3a	Am un *feeling* că vei reuşi.	1723,25	2229,55	506,30
3b	Am o *presimţire* că vei reuşi.	1992,55	2235,69	243,14
4a	Andrei este un tip *cool*.	1563,88	1871,50	307,62
4b	Andrei este un tip *mişto*.	1656,20	1647,24	–8,96
5a	Chanel este *brandul* ei preferat.	2464,29	2551,64	87,36
5b	Chanel este *marca* ei preferată.	2207,60	2594,74	387,14
6a	Colegiii au *lunch*-ul la cantină.	2387,46	2775,92	388,46
6b	Colegiii au *prânzul* la cantină.	1962,93	2532,45	569,52
7a	Copiii se duc la un *party*.	1939,91	1874,28	–65,64
7b	Copiii se duc la o *petrecere*.	1645,76	2175,27	529,51
8a	*Display*-ultelefonului s-a stricat.	1871,93	1921,39	49,46
8b	*Ecranul*telefonului s-a stricat.	1783,98	2316,86	532,88
9a	Duminică are loc *workshopul* de teatru.	2321,89	2368,95	47,07
9b	Duminică are loc *atelierul* de teatru.	2099,16	2599,40	500,24
10a	Fetele au plecat la *shopping*.	1773,40	1988,29	214,89
10b	Fetele au plecat la *cumpărături*.	1658,18	2051,74	393,56
11a	Fotografia are un *background* interesant.	2117,04	2504,07	387,03
11b	Fotografia are un *fundal* interesant.	2243,12	2157,35	–85,77
12a	George lucrează în *advertising*.	1838,08	2213,96	375,88
12b	George lucrează în *publicitate*.	1826,25	1964,40	138,15
13a	Guvernul *implementează* reformafiscală.	2277,19	2742,76	465,57
13b	Guvernul *aplică* reformafiscală.	2267,83	2324,03	56,20
14a	Ioana merge devremela *job*.	1776,10	2168,63	392,53
14b	Ioana merge devreme la *serviciu*.	1941,89	1885,68	–56,21
15a	Maria are un *look* nou.	1419,85	1966,54	546,69
15b	Maria are o *înfăţişare* nouă.	2076,22	2216,77	140,55
16a	Mihai este expert în *IT*.	1775,26	1917,60	142,34
16b	Mihai este expert în *informatică*.	1852,34	2326,73	474,39
17a	Modelulpoartă un *outfit* modern.	2459,66	2792,05	332,39
17b	Modelul poartă o *ţinută* modernă.	2315,88	2840,54	524,66
18a	Profesorul lor e *funny*.	1631,18	2070,57	439,39
18b	Profesorul lor e *amuzant*.	1606,95	1932,13	325,18
19a	Şeful a stability *targetul*.	1979,77	2130,04	150,26
19b	Şeful a stability *obiectivul*.	2025,20	2077,68	52,48
20a	Vânzările au un *trend* ascendent.	2538,51	2435,48	–103,03
20b	Vânzările au o *tendinţă* ascendentă.	2509,40	2899,00	389,60

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

Comparând timpii de reacție în interiorul fiecărei perechi (propoziție cu anglicism lexical „de lux” vs propoziție cu echivalent românesc, adică o analiză pe verticală în tabelul de mai sus pentru fiecare grup în parte, fără a face comparație între cele două grupuri), constatăm că subiecții de la Bucureşti au avut un timp de reacție mai bun în cazul a 8 propoziții cu anglicisme lexicale (*discount, feeling, cool, background, job, look, IT, target*), în vreme ce subiecții de la Braşov au reacționat mai rapid în cazul a 11 propoziții cu anglicisme lexicale (*clasificat, feeling, brand, party, display, workshop, shopping, look, IT, outfit, trend*). Este interesant faptul că numai trei propoziții cu anglicisme lexicale au fost procesate mai rapid decât cele cu echivalentele lor românești atât de subiecții de la București, cât şi de cei de la Braşov (*feeling, look, IT*).

O posibilă explicație ar putea fi că influența engleză este mai puternică la Braşov, însă considerăm că această explicație nu este întru totul exactă (alte experimente pe care le-am realizat doar pe subiecți din București arată că așa-zisele anglicismele lexicale „de lux” nu mai sunt resimțite ca atare, Niculescu-Gorpin& Vasileanu 2017, iar în limbajul presei sau în cele specializate folosirea lor este extrem de frecventă). Analizând mai îndeaproape datele pe care le-am cules, am observat că în cazul studenților de la București am avut doar 11 filologi (care se specializau în limba engleză) din totalul de 122 de respondenți, în timp ce la Braşov am avut 30 de filologi şi 33 de nefilologi, deci la Braşov situația a fost mai echilibrată. Comparând viteza de reacție a filologilor cu cea a nefilologilor de la Braşov în cadrul celor 11 propoziții cu anglicisme lexicale discutate mai sus, am ajuns la concluzia că viteza de reacție a filologilor a fost mult superioară celorlalți, cu până la 947,98 ms mai mare pentru propoziția *Fetele au plecat la* ***shopping***. Nu am putut întreprinde această analiză şi în cazul subiecți lor de la Bucureşti, dar vom încerca să testăm mai mulți filologi în timpul următorului an academic. Cu toate acestea, rezultatele de la Braşov sugerează că ar putea fi corectă ipoteza conform căreia o expunere mai mare la o altă limbă, precum şi o cunoaştere mai profundă a acesteia duc la o procesare mai rapidă.

În ceea ce priveşte timpii de reacție ai celor două grupuri de respondenți (B vs BV) în cazul aceleiaşi propoziții, de exemplu cum au procesat studenții de la Braşov propoziția *Andrei este un tip* ***cool*** față de colegii lor de la Bucureşti (o analiză pe orizontală în tabelul de mai sus), se poate observa că grupul de la Bucureşti are un timp de reacție mai scurt decât cel de la Braşov. Spre exemplu, pentru propoziția (2a), media timpului de reacție a grupului de la Bucureşti este cu 94,35 ms mai mică decât a grupului de la Braşov. Diferențe semnificative se observă în cazul propozițiilor (ordonate crescător aici) (1a) *A cumpărat imprimanta cu* ***discount***. – 569,88 ms, (15a) *Maria are un* ***look*** *nou*. – 546,69 ms, (3a) *Am* ***un feeling*** *că vei reuşi*. – 506,30 ms, (13a) *Guvernul* ***implementează*** *reforma fiscală*. – 465,57 ms, (18a) *Profesorul lor e* ***funny***. – 439,39 ms. Doar două anglicisme par a fi procesate mai repede de vorbitorii din Braşov: *trend* şi *party*.

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

Dar diferențele timpilor de reacție – destul de mari – dintre cele două grupuri nu se opresc la propozițiile cu anglicisme. De fapt, după cum rezultă din tabelul de mai sus, majoritatea propozițiilor au obținut o reacție mai rapidă în cazul grupului de la Bucureşti. Astfel, diferențe semnificative se constată şi în cazul propozițiilor fără anglicisme (ordonate crescător): (2b) *A cumpărat imprimanta cu* ***reducere***.– 530,44 ms, (8b) ***Ecranul*** *telefonului s-a stricat*.– 532,88 ms, (6b) *Colegii iau* ***prânzul*** *la cantină*.– 529,51 ms, (7b) *Copiii se duc la o* ***petrecere***.–529,51ms, (17b) *Modelul poartă o* ***ținută*** *modernă*.– 524,66,(9b) *Duminică are loc* ***atelierul*** *de teatru*.– 500,24 ms, (16b) *Mihai este expert în* ***informatică***. – 474,39 ms.

Singurele propoziții, cu sau fără anglicisme, în cazul cărora am înregistrat timpi de reacție mai rapizi la grupul din Braşov au fost (în ordine descrescătoare): (20a) *Vânzările au un* ***trend*** *ascendent*. – 103,03 ms, (11b) *Fotografia are un* ***fundal*** *interesant*.– 85,77 ms, (7a) *Copiii se duc la un* ***party***.– 65,64 ms, (14b) *Ioana merge devreme la* ***serviciu.***– 56,21 ms şi (4b) *Andrei este un tip* ***mişto***.– 8,96 ms. Aceste diferențe sunt mult mai mici decât cele calculate atunci când respondenții de la Bucureşti au avut timpi de reacție mai buni decât colegii lor de la Braşov.

În medie, subiecții de la Bucureşti au fost cu 278,56 ms mai rapizi decât cei de la Braşov: cu 266,44 ms, în cazul propozițiilor cu anglicisme şi cu 290,71 ms, în cazul propozițiilor fără anglicisme lexicale.

4. CONCLUZII

În articolul de față am discutat câteva rezultate pe care le-am obținut în urma administrării unui experiment psiholingvistic pentru a observa dacă există variații regionale în ceea ce priveşte percepția şi procesarea anglicismelor lexicale „de lux” la nivelul limbii române standard.

În această primă cercetare am avut drept respondenți studenți din Bucureşti şi din Braşov. Analiza de mai sus sugerează două concluzii: una, în ceea ce priveşte anglicismele lexicale, iar cea de a doua, legată de percepția şi procesarea limbajului, mai bine spus, a textului scris, în general.

În legătură cu anglicismele lexicale „de lux”, putem afirma, ca şi în altă parte (vezi Niculescu-Gorpin & Vasileanu, 2016, 2017), că aceste cuvinte au fost percepute şi procesate de ambele grupuri de subiecți, în ansamblu, la fel de rapid sau mai rapid decât echivalentele lor româneşti, acest lucru sugerând ideea că vorbitorii nativi de română nu le consideră nenecesare, că majoritatea anglicismelor testate şi-au găsit locul în lexiconul mental al subiecților şi datorită unei frecvente expuneri (directe sau indirecte).

În legătură cu faptul că subiecții din Braşov au procesat mai rapid un număr de 11 propoziții cu anglicisme față de propoziția-pereche care conținea echivalentul românesc, iar cei de la Bucureşti doar 8 (vezi analiza pe verticală de mai sus),

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

putem doar presupune că fie subiecții din Braşov au fost mai expuşi la aceste anglicisme lexicale (poate şi faptul că limba germană este mult mai folosită în acea zonă), fie propozițiile cu echivalentul românesc nu sunt, poate, la fel de frecvente ca la Bucureşti. O altă explicație, aşa cum am arătat mai sus, ar fi că avem mai mulți subiecți filologi la Braşov. Din această cauză vom încerca să echilibrăm eşantioanele de subiecți în următoarele cercetări.

Referitor la faptul că datele obținute par să confirme un aşa-zis *stereotip cultural* cum că în Bucureşti oamenii sunt mai grăbiți, iar în Ardeal mai calmi sau mai lenți, precizăm că nu dispunem de date concludente în acest sens. Nu avem cunoştință de articole care să fi studiat ritmul vorbirii în graiurile dacoromâne. Dat fiind că în graiurile ardelene vocalele sunt adeseori lungite, creând impresia unei melodii specifice (TDR 358), este de la sine înțeles că şi vorbirea este mai lentă. Ne întrebăm dacă nu cumva acest lucru afectează şi ritmul lecturii şi deci şi percepția şi procesarea textului scris, însă din nou nu am găsit articole pe această temă. Este cert însă că datele obținute arată clar că atât în cazul propozițiilor cu anglicisme lexicale, cât şi al celor cu echivalentele lor româneşti, subiecții de la Braşov au avut timpi de reacție mai lungi. Rămâne ca studii viitoare să încerce să aducă mai multe date care fie să explice această constatare, fie să o contrazică.

Considerăm că rezultatele obținute arată că există variații regionale şi în ceea ce priveşte acceptarea unora sau a altora dintre anglicismele lexicale analizate, posibile şi datorită influenței graiurilor locale, şi vom încerca să extindem cercetarea şi la zona subdialectului moldovenesc. Per total, însă, studiul de față arată încă o dată că multe dintre aşa-zisele anglicisme „de lux" deja s-au integrat şi încep să îşi găsească prieteni şi să îşi dezvolte familii (cf. Puşcariu 1940:401).

BIBLIOGRAFIE

Avram 1997 = Mioara Avram, *Anglicismele în limba română actuală*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Ciobanu 1996 = Georgeta Ciobanu, *Anglicisme în limba română*, Timişoara, Editura Amphora.

$DOOM_2$–2005 = *Dicționar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.

DEX_2–2016 = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută şi adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.

Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2016 = Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, Monica Vasileanu, *Romanian lexical Anglicisms: normsandusage, speakers' attitudes and official recommendations*, în „Romania Orientale", XXIX, p. 57–67.

Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2017 = Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, Monica Vasileanu, *Perception and Processing of Context-dependent Anglicism sacross the Age Groups*, în Hazan, Valerie (ed.) *SPPL 2017 –*

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)

Workshop on Speech Perception and Production across the Lifespan, University College London, 26–27 aprilie 2017, p. 84–86.

Niculescu-Gorpin 2013 = Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, *Influențe cultural-lingvistice asupra evoluției recente a limbii române în context european și mondial*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.

Puşcariu 1940 = Sextil Puşcariu, *Limba română*, vol. I, *Privire generală*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”.

Stoichițoiu-Ichim 2006 = Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Aspecte ale influenței limbii engleze în româna actuală*, București, Editura Universității din București.

TDR = Valeriu Rusu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1984.

REGIONAL VARIATION IN THE PERCEPTION AND PROCESSING OF *LUXURY* ROMANIAN LEXICAL ANGLICISMS. A CASE STUDY

ABSTRACT

This article presents the findings of a psycholinguistic E-prime-based experiment designed to test regional variations in the perception and processing of Anglicisms in standard Romanian by taking into account subject reaction time to stimulus sentences containing either a so-called *luxury* Anglicism or a (long-established) Romanian equivalent.

Overall, our study has shown that there are some regional differences in the processing and perception of lexical Anglicisms, even at the level of standard Romanian, that may be triggered either by the influence of different sub-dialects, or by different exposure to various Anglicisms or both. Nevertheless, the results obtained for the perception and processing of the lexical Anglicisms under discussion have shown that such words are already part of the mental lexicon of Romanian native speakers.

Institutul de Lingvistică
al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”

BDD-A27547 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:50 UTC)